



Sygn. akt II UK 288/09

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 23 marca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Bogusław. Cudowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Kwaśniewski

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku A. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi we W.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 marca 2010 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 24 kwietnia 2009 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie:

A. K., ur. 23 czerwca 1956 r., dalej jako „wnioskodawca” ma wykształcenie podstawowe, przed rozpoczęciem służby wojskowej pracował jako malarz i murarz. Od 1987 r. do 11 listopada 1988 r. odbywał służbę wojskową, z której został zwolniony ze względu na trwałą niezdolność do służby. We wrześniu 1988 r. doznał urazu prawego oka. Rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową wnioskodawca pobierał od 1989 r. do 2003 r., następnie od stycznia 2004 r. otrzymywał rentę szkoleniową.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 9 września 2006 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego we W. z 16 września 2004 r. i oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego odmawiającej mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową.

W dniu 20 sierpnia 2007 r. A. K. złożył ponowny wniosek o świadczenie. Lekarz orzecznik ZUS oraz komisja lekarska ZUS nie uznali wnioskodawcy za osobę niezdolną do pracy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział we W., dalej jako „organ rentowy” decyzją z dnia 6 grudnia 2007 r., dalej jako „zaskarżona decyzja”, odmówił wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową.

Sąd Okręgowy we W. wyrokiem z dnia 2 lutego 2009 r. sygn. akt ... 190/08 oddalił odwołanie wnioskodawcy od powyższej decyzji organu rentowego z dnia 6 grudnia 2007 r.

Sąd Okręgowy dopuścił dowody z opinii dwóch biegłych sądowych lekarzy okulistów, którzy rozpoznali u badanego wnioskodawcy: stan po urazie prawego oka, zaćmę pourazową tego oka oraz bliznę centralną siatkówki i naczyńówki, stwierdzając praktyczną ślepotę prawego oka. Rozpoznane schorzenie, według biegłych, nie powoduje u wnioskodawcy niezdolności do pracy (choćby w stopniu częściowym) zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami. Nie stwierdzając niezdolności do pracy, Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową, o której mowa w ustawie z 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz

członków ich rodzin (tekst jednolity: Dz. U. z 2002 r., nr 9, poz. 87 ze zm., dalej jako „ustawa”).

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2009 r. sygn. akt ... 505/09 oddalił apelację ubezpieczonego od powyższego wyroku Sądu pierwszej instancji z 2 lutego 2009 r.

Sąd Apelacyjny zważył, że wnioskodawca wywodził prawo do renty z art. 2 i 32 ustawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo prowadził postępowanie w celu ustalenia, czy wnioskodawca spełnia wskazane przesłanki nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową, wśród których wymienia się m.in. stwierdzenie niezdolności do pracy w stopniu co najmniej częściowym oraz by niezdolność ta pozostawała w związku przyczynowym ze służbą wojskową.

Zgodnie z przepisem art. 35 ustawy renta inwalidzka (obecnie w zakresie dotyczącym inwalidów wojskowych jest to renta z tytułu niezdolności do pracy stosownie do art. 10 ust 1 i 2 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym, Dz.U, nr 100, poz. 461, która weszła w życie z dniem 1 września 1997 r.) przysługuje żołnierzowi, o którym mowa w art. 30 ust. 1, zgodnie z którym inwalidą wojskowym jest żołnierz niezawodowy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów wskutek inwalidztwa (obecnie całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy) powstałego w czasie odbywania czynnej służby wojskowej w okresie pokoju bądź w ciągu 3 lat od zwolnienia z tej służby, jeżeli inwalidztwo to jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania wojskowej. Pojęcie niezdolności do pracy zdefiniowane zostało natomiast w art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm., dalej jako „ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych”), który ma zastosowanie poprzez odesłanie zawarte w art. 64 ustawy. Za niezdolną do pracy w rozumieniu tej ustawy uznawana jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Niezdolność do pracy może być całkowita bądź częściowa.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zasadnie Sąd pierwszej instancji, w celu ustalenia kwestii, przeprowadził dowód z opinii dwóch biegłych sądowych lekarzy specjalistów z zakresu okulistyki, jako właściwych z uwagi na przebyty podczas odbywania zasadniczej służby wojskowej uraz oka prawego, w następstwie którego wnioskodawca utracił widzenie w tym oku. Biegli ci jednoznacznie stwierdzili, że w ich ocenie brak jest podstaw, by przyjąć, że ubezpieczony jest osobą niezdolną do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami. Zarówno lekarz orzecznik ZUS, jak i biegli sądowi, dokonują oceny niezdolności do pracy z zastosowaniem kryteriów z art. 13 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. O niezdolności do pracy decyduje nie tylko biologiczny stan kalectwa lub choroby. Nikt nie neguje istnienia schorzenia narządu wzroku u wnioskodawcy, bezsporne jest także, że urazu doznał podczas pełnienia służby wojskowej. Jednak stan choroby musi osiągać taki poziom, by w znacznym stopniu ograniczał zdolność do wykonywania pracy z kwalifikacjami.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że niezdolność do wykonywania pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami jest pojęciem szerokim. Określenie charakteru i rodzaju dotychczas wykonywanej pracy, nie jest wystarczające bowiem chodzi o zdolność, a więc potencjalną możliwość wykonywania zatrudnienia przy uwzględnieniu stopnia naruszenia sprawności organizmu, możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji oraz celowości przekwalifikowania zawodowego z uwagi na rodzaj i charakter wykonywanej dotychczas pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wnioskodawca nie tylko może wykonywać zawód murarza czy malarza, ale także każdą inną pracę, odpowiednią do posiadanego podstawowego wykształcenia.

Wnioskodawca zaskarżył w całości powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 r. skarga kasacyjną, w której zarzucił:

I. naruszenie prawa materialnego przez:

1) błędną wykładnię art. 30 ust. 1 ustawy w związku z art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i w związku z art. 10 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 oraz art. 11 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o

ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. Nr 100, poz. 461) polegające na bezpodstawnym przyjęciu przez Sądy pierwszej i drugiej instancji, że wnioskodawca, który uznany został za inwalidę wojskowego III grupy w związku ze służbą wojskową przed dniem 1 września 1997 r. , nie jest osobą częściowo niezdolną do pracy, której przysługuje renta z tego tytułu;

2) niewłaściwe zastosowanie art. 12 ust. 1 i 3 i art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że stan zdrowia wnioskodawcy i jego poziom wykształcenia skutkuje zachowaniem zdolności do zatrudnienia w pełnym zakresie, mimo istnienia niewątpliwych i bezspornych ograniczeń w zatrudnieniu z uwagi na jego jednoocność;

3) przez niewłaściwe zastosowanie art. 51 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 35 ust. 1 ustawy w związku z art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, polegające na przyjęciu, że wnioskodawca nie posiada uprawnień do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, ponieważ nie jest inwalidą wojskowym w rozumieniu art. 30 ust. 1 pkt 1 ustawy;

II. naruszenie przepisów postępowania :

1) art. 234 k.p.c. w związku z art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. Nr 100, poz. 461) przez bezpodstawne obalenie domniemania ustanowionego przez prawo, iż osoby mający ustalone prawo do świadczeń przed dniem 1 września 1997 r. wskutek zaliczenia do III grupy inwalidów na podstawie przepisów dotychczasowych, uważa się za osoby częściowo niezdolne do pracy;

2) art. 241 i art. 382 k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c. przez nieprzeprowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego z opinii lekarza z zakresu medycyny pracy w sytuacji, gdy powołany biegły sądowy jednoznacznie stwierdził, że ocena kwalifikacji i zdolności wnioskodawcy do wykonywania pracy na określonym stanowisku nie leży w gestii lekarza okulisty, lecz lekarza medycyny pracy, przez co zaskarżony wyrok wydany został w oparciu o opinię biegłych niewłaściwych specjalności medycznych, którzy nie posiadali wymaganych

wiadomości specjalnych do oceny kwalifikacji i zdolności wnioskodawcy do wykonywania pracy na określonym stanowisku;

3) art. 328 § 2 w związku z art. 378 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c. polegające na sporządzeniu uzasadnienia zaskarżonego wyroku z pominięciem wymogów wskazanych w art. 328 § 2 k.p.c., tj. poprzez niewskazanie podstawy faktycznej w rozumieniu art. 328 § 2 k.p.c. oraz brak wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa;

4) art. 378 § 1 k.p.c. poprzez nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacji (zarzutu naruszenia art. 234 k.p.c., naruszenia art. 241 w związku z art. 278 § 1 k.p.c., sprzeczności ustaleń z zebrany w sprawie materiałem dowodowym oraz nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy) i brak ustosunkowania się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do wszystkich zarzutów apelacji;

5) sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, polegająca na przyjęciu, wbrew opiniom biegłych, że stan zdrowia wnioskodawcy nie wpływa na zdolność wnioskodawcy do podjęcia dotychczasowego zatrudnienia (murarza lub malarza), podczas gdy biegli ustalając u wnioskodawcy ślepotę oka prawego i praktyczną jednooczną oraz nadwzroczność z niezbornością oka lewego i starczowzroczność jednoznacznie stwierdzili niezdolność do wykonywania przez niego prac na wysokości, które są istotną cechą obu tych zawodów;

Wskazując na powyższe podstawy, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę wyroku Sądu Okręgowego we W. z dnia 2 lutego 2009 r. w sprawie o sygn. akt ... 190/08 i przyznanie Ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Problem, czy pojęcie niezdolności do pracy (inwalidztwa) w rozumieniu przepisów ustawy jest tożsame z pojęciem niezdolności do pracy w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych została jednoznacznie rozstrzygnięta w art. 10 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. Nr 100, poz. 461), wprowadzającej w miejsce terminu inwalidztwo termin niezdolność do pracy. Wedle tego przepisu, ilekroć przepisy regulujące sprawy zaopatrzenia inwalidów wojskowych "objętych przepisami o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych uzależniają określone prawo od warunku inwalidztwa, należy przez to rozumieć całkowitą lub częściową niezdolność do pracy" (ust. 1). Pojęcie niezdolności do pracy wprowadzone do systemu zabezpieczenia społecznego z dniem 1 września 1997 r. (data wejścia w życie ustawy z 28 czerwca 1996 r.), zostało przejęte bez zmian przez ustawę o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Używany w ustawie termin inwalidztwo jest zatem odpowiednikiem znaczeniowym określenia niezdolność do pracy. Renta z tytułu niezdolności do pracy dla inwalidy wojskowego (art. 2 pkt 1 lit. a ustawy) - to odpowiednik renty z tytułu niezdolności do pracy dla ubezpieczonego (art. 3 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Jednakże pomimo wielu nowelizacji ustawy po 1 września 1997 r. i ogłoszenia jej jednolitego tekstu w 2002 r. (Dz. U. Nr 9, poz. 87), ustawodawca zachował określenie "inwalida wojskowy". Znaczy ono tyle, ile na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych znaczy pojęcie „ubezpieczony niezdolny do pracy.” (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2004 r. II UZP 3/04 OSNP 2004/21/374). Zgodnie z art. 64 ustawy, w sprawach nią nieuregulowanych stosuje się przepisy ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ale tylko te, które zostały enumeratywnie wymienione, i to odpowiednio. Odpowiednio, a więc z uwzględnieniem odmienności obu systemów zabezpieczeniowych. Są wśród nich art. 12, art. 13 i art. 14 definiujące niezdolność do pracy, wyznaczające kryteria orzekania o niej i wskazujące podmiot do tego kompetentny. Nie ma natomiast w ustawie odesłania do art. 57 ustawy emerytalnej, określającego warunki nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (w tym

konieczności posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego oraz powstania niezdolności do pracy w okresach wskazanych w pkt 3). Określa je bowiem odmiennie, w zgodzie z techniką zaopatrzeniową, a więc w oderwaniu od składki, art. 30 ustawy (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2004 r. II UZP 3/04 OSNP 2004/21/374).

W rozpoznawanej sprawie jest sporne, czy żołnierz niezawodowy, zaliczony, tak jak wnioskodawca w niniejszej sprawie, przed dniem 1 września 1997 r. do III grupy inwalidów na podstawie przepisów dotychczasowych, pozostaje nadal po tej dacie osobą częściowo niezdolną do pracy w myśl art. 11 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. Nr 100, poz. 461).

Zgodnie z przepisem art. 11 ust. 3 tej ustawy renty inwalidzkie przyznane na podstawie przepisów dotychczasowych stają się, z mocy prawa, odpowiednio rentami z tytułu niezdolności do pracy w rozumieniu art. 23 ust. 2 lub 3 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Przepis ten jest materialnoprawnym przepisem temporalnym, który nakazuje uznanie rent inwalidzkich przyznanych na mocy między innymi dotychczasowych przepisów ustawy odpowiednio rentami z tytułu niezdolności do pracy w rozumieniu art. 23 ust. 2 lub 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). Nie ma zatem wątpliwości, że renta inwalidy wojskowego III grupy, przyznana wnioskodawcy na podstawie przepisów dotychczasowych stała się na mocy art. 11 ust. 3 w związku z art. 11 ust. 1 tego przepisu i w związku z przepisem z 23 ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin rentą z tytułu częściowej niezdolności pracy z dniem 1 września 1997 r., do której zachował następnie prawo na mocy art. 180 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jednakże zachowanie prawa do renty z tytułu częściowej zdolności do pracy w związku ze służbą wojskową nie ma charakteru absolutnego i bezterminowego, bowiem osoba, która nabyła prawo do renty z tego tytułu w okolicznościach takich jak wnioskodawca, zachowuje to prawo pod warunkiem, że po dniu 1 września 1997 r. pozostaje nadal częściowo niezdolna do pracy w rozumieniu przepisów

ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 r., II UKN 517/00, OSNP 2003/10/259). Nawet gdyby uznać, że przepis art. 11 ust. 3 ustawy zawiera domniemanie prawne, o którym mowa w art. 234 k.p.c., to domniemanie to wiąże sąd jedynie i wyłącznie co do tego, co zostało w tym przepisie stwierdzone, a mianowicie, że przyznana wnioskodawcy na podstawie przepisów dotychczasowych renta inwalidy wojskowego III grupy stała się z dniem 1 września 1997 r. rentą z tytułu częściowej niezdolności pracy w rozumieniu ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Przepisu art. 11 ust. 3 w związku z art. 234 k.p.c. nie wiąże natomiast sądu w dokonywaniu ustaleń faktycznych i oceny prawnej, czy wnioskodawca po tym dniu nadal spełniał warunki do przyznania mu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową. W konsekwencji chybiony jest także zarzut naruszenia art. 234 k.p.c.

W niniejszej sprawie jest niesporne, że Sąd Apelacyjny wyrokiem z 9 września 2006 r. ... 3609/04 zmienił wyrok Sądu Okręgowego we W. z 16 września 2004 r. i oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego odmawiającej mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową, uznając że wnioskodawca jest „biologicznie (...) predysponowany do wykonywania wszelkich zawodów oznaczanych jako praca fizyczna poza pracą w zawodzie malarza, krótko zresztą wykonywanej przed poborem do zasadniczej służby wojskowej. Okoliczności te potwierdzają zdolność do zatrudnienia.”. Oznacza to, że wnioskodawca prawomocnie utracił prawo renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową, nabytą w okolicznościach wyżej opisanych. Przedmiotem niniejszego postępowania jest decyzja organu rentowego z dnia 6 grudnia 2007 r., którą ponownie odmówiono wnioskodawcy renty z tego tytułu po rozpoznaniu ponownego wniosku z dnia 20 sierpnia 2007 r.

Chybiony jest także zarzut naruszenia art. 278 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy w swym orzecznictwie niejednokrotnie już wyjaśniał, że w postępowaniu o prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy (poprzednio - inwalidztwa) sąd nie ma obowiązku uwzględnienia kolejnych wniosków dowodowych tak długo, aż strona udowodni tezę korzystną dla siebie (wyroki: z dnia 19 marca 1997 r., II UKN 45/97 - OSNAPIUS 1998, Nr 1, poz. 24; z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 391/97

OSNAPiUS 1998, Nr 20, poz. 612). W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny nie miał obowiązku dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego. Od wejścia w życie ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie kodeksu postępowania cywilnego... (Dz. U. Nr 43, poz. 189) działanie sądu z urzędu ma charakter wyjątkowy a dopuszczenie dowodu na podstawie art. 232 zdanie drugie następuje wówczas, gdy zebrany materiał dowodowy jest niedostateczny i budzi wątpliwości sądu a nie dlatego, że jedna ze stron jest niezadowolona z wyników postępowania (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., II CKN 656/97 - OSN C 1998 r., Nr 12, poz. 208).

Należy także przypomnieć, że art. 278 § 1 k.p.c. stanowi, że w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia opinii. Nie budzi wątpliwości, że w sprawie, której przedmiotem jest prawo do renty z ubezpieczenia społecznego, warunkująca powstanie tego prawa ocena niezdolności do pracy w zakresie wymagającym wiadomości specjalnych musi znaleźć oparcie w dowodzie z opinii biegłych posiadających odpowiednią wiedzę medyczną adekwatną do rodzaju schorzeń ubezpieczonego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z: 12 kwietnia 2000 r., II UKN 498/99, OSNAP 2001 nr 19, poz. 597; 7 lipca 2005 r., II UK 277/04, OSNP 2006 nr 56, poz. 97 oraz powołane w nim orzecznictwo; z 14 marca 2007, III UK 130/06).

Sąd Apelacyjny oparł ustalenia faktyczne i ocenę prawną na opiniach biegłych, zgodnych co do tego, że wnioskodawca może wykonywać zawód murarza lub malarza, a także każdą inną pracę odpowiednią do podstawowego wykształcenia wnioskodawcy. W tej sytuacji to, że Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu apelacji, iż wnioskodawca jest niezdolny do pracy, nie narusza art. 278 § 1 k.p.c. Dochodząc bowiem do wniosku, że ubezpieczony jest zdolny do pracy zgodnej z jego kwalifikacjami, Sąd Apelacyjny nie wyraził innego poglądu niż wynikający z opinii biegłych w kwestiach faktycznych wymagających wiadomości specjalnych (wiedzy medycznej), lecz wykorzystując wynikające z opinii ustalenia faktyczne dotyczące kwestii wymagających takich wiadomości, dokonał, na podstawie przepisów prawa materialnego prawnej oceny zdolności skarżącego do pracy. Dokonanie takiej oceny było w pełni uprawnione i nie stało w kolizji z art. 278 § 1 k.p.c. Należy bowiem stwierdzić, że jakkolwiek ocena częściowej niezdolności

do pracy, w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy, wymaga z reguły wiadomości specjalnych (opinii biegłego z zakresu medycyny), to jednak ostateczna ocena, czy ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy musi uwzględniać także inne elementy, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm. w związku z art. 278 § 1 k.p.c.). Ocena ta ma charakter prawny, stanowiąc subsumcję stanu faktycznego do norm prawnych i może jej dokonać wyłącznie sąd, a nie biegły (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2008 r.; OSNP 2009/17-18/238).

W konsekwencji tych prawidłowych ustaleń Sądu drugiej instancji, które nie zostały skutecznie podważone niniejszą skargą kasacyjną, ocena prawna tego Sądu, że wnioskodawca nie jest częściowo niezdolny do pracy nie narusza art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2006 r. I UK 103/06 (OSNP 2007/17-18/261), na który powołuje się wnioskodawca, nie może mieć zastosowania w niniejszej sprawie, bowiem Sąd drugiej instancji prawidłowo uznał, że wnioskodawca nie może być uznany za częściowo niezdolnego do pracy, ponieważ nie tylko zachował zdolność do wykonywania każdej innej pracy, odpowiedniej do posiadanego wykształcenia podstawowego, lecz jednocześnie może wykonywać pracę murarza lub malarza, do której posiada kwalifikacje.

Kasacyjny zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c. został uzasadniony w ten sposób, że Sąd Okręgowy nie wskazał podstawy faktycznej i nie wyjaśnił podstawy prawnej wyroku, przede wszystkim nie wskazał, na jakich dowodach się oparł i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych, co uniemożliwia kontrolę kasacyjną orzeczenia, a także zaniechał wskazania, który z zarzutów apelacji był niezasadny.

W taki sposób uzasadniony zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 i art. 391 § 1 k.p.c. jest nieusprawiedliwiony.

Należy bowiem zważyć, że art. 328 § 2 k.p.c., opisujący wymagania formalne, jakim powinno odpowiadać uzasadnienie orzeczenia sądu, dotyczy również wyroków sądu drugiej instancji. Oznacza to, że również uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji powinno zawierać: po pierwsze - wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, po drugie - wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Jednakże zakres zastosowania art. 328 § 2 k.p.c. w postępowaniu przed sądem drugiej instancji zależy od treści wydanego przez ten sąd orzeczenia. W przypadku, gdy sąd odwoławczy, oddalając apelację, orzeka, jak w niniejszej sprawie, na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, nie musi powtarzać dokonanych już wcześniej ustaleń. Wystarczy stwierdzenie, że przyjmuje je za własne (por. wyrok SN z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05, LEX nr 190753). Jeżeli natomiast sąd drugiej instancji podziela ocenę prawną, jakiej dokonał sąd pierwszej instancji, i uznaje ją za wyczerpującą, wystarczy stwierdzenie, że podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji (por. wyrok SN z 16 lutego 2006 r., IV CK 380/05, LEX nr 179977). Uzasadnienie orzeczenia sądu drugiej instancji, w którym oddalono apelację, nie musi zatem zawierać wszystkich elementów przewidzianych w art. 328 § 2 k.p.c. dla uzasadnienia orzeczenia sądu pierwszej instancji. Zakres odpowiedniego zastosowania art. 328 § 2 k.p.c. w postępowaniu przed sądem drugiej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.) zależy od treści wydanego orzeczenia oraz, w dużym stopniu, od przebiegu postępowania apelacyjnego (np. tego czy przed sądem apelacyjnym były przeprowadzane dowody), a także od działań procesowych podjętych przez sąd odwoławczy, dyktowanych rodzajem zarzutów apelacyjnych oraz limitowanych granicami wniosków apelacji (por. wyrok SN z 18 listopada 2005 r., IV CK 202/05, LEX nr 173639). Jeżeli sąd drugiej instancji oddala apelację, akceptując zarówno dokonane przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne, jak i przyjętą przez ten sąd podstawę prawną zaskarżonego orzeczenia,

to wystarczające jest przytoczenie w uzasadnieniu orzeczenia sądu drugiej instancji - jako podstawy prawnej rozstrzygnięcia - art. 385 k.p.c. (por. wyrok SN z 8 października 1998 r., II CKN 923/97, OSNC 1999 nr 3, poz. 60).

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego spełnia przedstawione powyżej wymagania.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.